

REMISSYTTRANDE

2014-04-22

Dnr 0044/14

Er referens: Ju2013/8404/L6

Justitiedepartementet

Grundlagsenheten

103 33 Stockholm

Remissyttrande över betänkandet Stärkt meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet (SOU2013:79)

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått rubricerade betänkande på remiss och tillstyrker förslaget om meddelarskydd för anställda inom skola, vård och omsorg som drivs i privat regi. Brå anser dock att det är angeläget att försöka hitta en lösning för meddelarskydd för anställda inom även andra privata verksamheter som till större eller mindre grad är offentligt finansierade.

Meddelarskydd viktigt för att upptäcka brott

Vid sidan av demokratiaspekter som yttrandefrihet finns skäl att lyfta fram anställdas betydelse som kontrollfunktion för interna brott som begås i verksamheter. Av exempelvis Brås undersökningar om korruption framgår att det många gånger är anställda som fattar misstankar om oegentligheter (Brå 2007:21 och Brå 2013:15). De kan själva göra brottsanmälan, men inte sällan rapporterar de sina iakttagelser till närmaste chef eller någon annan person i ledande ställning som de har förtroende för. Ibland kontakter anställda också journalister om missförhållanden på arbetsplatsen, kanske för att det finns ett internt motstånd mot att komma till rätta med problemen. Ledande personer kan själva vara involverade i oegentligheterna eller är av andra skäl ovilliga till att saken kommer fram i ljuset.

Ett rimligt antagande är dock att åtskilliga, kanske de flesta, missförhållanden som journalister gräver fram i själva verket baseras på interna tips från anställda. Samtidigt bör man vara medveten om att den som läcker information till medier kan ha en egen agenda och därmed vara mindre oegennyttig än vad den allmänna bilden av visselblåsare förmedlar.

Under alla omständigheter är det ett faktum att anställda representerar en viktig kontrollfunktion för att upptäcka oegentligheter och att slå larm om dessa. Från Brås perspektiv ska därför utredningens förslag om meddelarskydd ses i ljuset av vikten av denna kontrollfunktion.

Betänkandet tar sikte på privat verksamhet som till större eller mindre del finansieras med allmänna medel. Anställdas kontrollfunktion kan därför sägas spela en särskilt viktig roll för att motverka överutnyttjande, ineffektivitet och brottslig användning av allmänna medel.

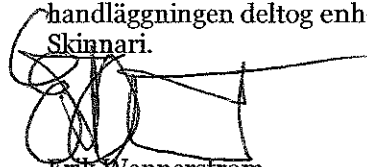
Följaktligen är meddelarskydd en hörnsten i kontrollsystemen genom att anställda kan slå larm om missförhållanden. Ett antagande är också att en sådan reglering ökar förutsättningarna att internt ta tag i olika problem eftersom risken alltid finns att meddelarskyddet sätts i verket genom mediekontakter.

Andra verksamheter än skola, vård och omsorg

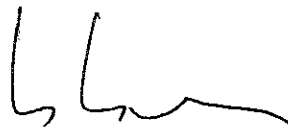
Som utredningen konstaterat finansierar offentliga medel också många andra verksamheter än skola, vård och omsorg. För några verksamheter framstår kontrollen som särskilt viktig på grund av att personer befinner sig i ett utsatt läge och i beroendeställning, till exempel privatanställda arrestvakter hos Polisen eller vaktbolag som anlitas av Kriminalvården. I andra verksamheter kan betydelsen av hög säkerhet för brukarna ha stor betydelse, som inom transportnäringen.

Utredningen har valt att inte reglera området utanför skola, vård och omsorg, bland annat till följd av svårigheten att hänföra verksamheterna till enkelt definierade områden. Svårigheten är givetvis betydande, men enligt Brå är frågan så viktig att den inte bör anses fullt besvarad genom den nu aktuella utredningen. Möjligen kan remissutfallet ge vägledning till ett fortsatt arbete framöver som försöker föra frågan vidare. På det sättet kunde meddelarskyddet kunna utvidgas till fler områden än vad utredningen föreslagit.

Detta yttrande har beslutats av undertecknad myndighetschef. Vid den slutliga handläggningen deltog enhetschefen Lars Korsell, föredragande, och enhetsrådet Johanna Skianari.

Erik Wennerstrom

Lars Korsell